

**BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
TESTNEVELÉS ÉS SPORT KAR
TESTNEVELÉS ÉS SPORT SZAK**

**A TESTNEVELÉS TANTÁRGY ÉS A
TESTNEVELŐ TANÁROK PRESZTÍZS
HELYZETE A GYEGYÓI-
MEDENCÉBEN**

Témavezető:

Dr. Balla Béla-József

Tanár

Készítette:

Bege Eszter

Egyetemi hallgató

KOLOZSVÁR

2021

KIVONAT

A dolgozat tartalmi összefoglalója:

A köztudatban elterjedt vélemények és a különböző nézőpontoknak köszönhetően én is szükségesnek tartottam, hogy hazámban megvizsgáljam annak a tantárgynak és szakmának a helyzetét, amelyben a közeljövőben tervezek elhelyezkedni. Kutatásomból megtudjuk, hogy milyen a tanulók viszonyulása a testneveléshez és testnevelő tanáraikhoz, illetve azt, hogy van-e megkülönböztetés a testnevelés tanár és más szaktanárok megítélése között.

A testnevelés tantárgy és a testnevelő tanárok feladatai létfontosságúak egy gyermek fejlődése során. A testnevelés tantárgy célja a képességek és készségek fejlesztése mellett az egyén lelki egyensúlyba helyezése is. Nagy szerepet játszik a gyerek szocializációjában, életszemléletében és a társadalomba való elhelyezkedésében is. Ahhoz, hogy pozitív hatásai legyenek egy gyermek életében a testnevelés tantárgynak, elmaradhatatlan tényező egy tanult, a témában érdekelt és ügyes szakember, egy testnevelő tanár kinek kötelessége a gyerekek figyelmét felhívni a mozgás fontosságára és kiemelkedően fontos, hogy megszerettesse a mozgást, a sportolást a diákjaival.

I. BEVEZETÉS

1.1 A téma választásának indoklása

Elsősorban azért erre a témára esett a választásom, mert annak ellenére, hogy tudjuk mennyire fontos a testnevelés tantárgy és a testnevelő tanárok feladata nem biztos, hogy kellőképp meg vannak becsülve úgy az ebben a szakmában dolgozók, mint maga a tantárgy. Kíváncsi voltam, hogy a gyerekek milyen véleménnyel vannak a testnevelés óráról és testnevelő tanáraikról.

Napjainkban igencsak felmerülő problémának számít a társadalom egészségtelen életvitele, amely már gyermekkorban is megfigyelhető. Az emberek amellet, hogy igencsak egészségtelenül táplálkoznak, sajnos egyre kevesebbet mozognak. Fontos lenne felismerniük azt, hogy a mozgáshiánynak számos negatív hatása van az életükre, gyengévé teszi az embert és meg is rövidítheti életüket a mozgáshiányos életvitel. Iskolás korban a testi nevelés legfőbb

területe az iskola. Szatmári Magdolna (2006) tanulmányában azt írta, hogy elvárás a testneveléssel szemben, hogy ellensúlyozza az iskolai elfoglaltságból származó ártalmakat, mindenek előtt az izomgyengeséget és a helytelen testtartást. Emellett természetesen még számos pozitív hatása van a gyermekek fejlődésére nézve a testnevelésnek, így mint jövődóbeli testnevelő tanár, kötelességemnek érzem népszerűsíteni hazámban úgy ennek a tantárgynak a presztízst, mint ebben a szakmában dolgozókéét. Kötelességemnek érzem minél több emberrel ismertetni a testnevelés fontosságát, a testnevelés hatásait, a testnevelők fontos feladatait, ezáltal elérve azt, hogy a tantárgy rangja emelkedhessen az emberek szemében.

Másodsorban azért választottam ezt a témát, mert saját bőrömön tapasztaltam azt, hogy az emberek nem egyenrangúan beszélnek a testnevelő tanárokról, mint más tanárokról, vagy mint más, nem pedagógus szakmában dolgozókról, ezért nagyon kíváncsi voltam arra, hogy a már szakmában dolgozó tanárok is szembesültek-e hasonló kijelentésekkel, véleményekkel és volt-e részük bármiféle megkülönböztetésben, lealacsonyító megjegyzésben. Személyes tapasztalatként elmondhatom, hogy tettek fel nekem olyan kérdéseket és kijelentéseket a továbbtanulási szakommal kapcsolatban, amit igencsak dühítőnek találtam. Volt, aki úgy gondolta azért mentem Testnevelés és Sport Szakra, mert rosszul sikerült az érettségi átlagom, és nem jutottam be jobb egyetemre. Mikor megtudták, hogy igencsak jó jegyet értem el, egyből jött a kérdés, hogy „akkor miért mentél erre az egyetemre?” Emellett olyan kijelentést is kaptam, hogy „aki nem ért semmihez elmegy testnevelő tanárnak”. Mindig nagyon dühítve érzem magam az ilyen megnyilvánulások után és nem értem azt, hogy az emberek, hogy nem látják ennek a szakmának a fontosságát, az értékeit és azt, hogy mennyi fontos feladatot rejt magában. Véleményem szerint az egész pedagógus állás alul van értékelve nem csak hazánkban, hanem az egész Világon.

1.2 Szakirodalmi áttekintés

Makszin (2014) szerint a testnevelés olyan nevelési terület, amely felöleli mindazon tevékenységek és intézkedések széles körét, amelyek az életminőség kialakításáért felelősek. Nádori (2005) megfogalmazása szerint a testnevelés az egyén testi fejlődésére gyakorolt tervszerű, nevelő hatások folyamata, meghatározott társadalmi célok alapján. Az oktatási intézmények azok a helyek a mindennapi élet színterei közül, melyeknek az egészséges életmódra nevelésben több százéves hagyományuk van. Ezért fontos, hogy a rendszeres fizikai

aktivitást az oktatási intézmények értéként kezeljék, elősegítsék a mozgással kapcsolatos pozitív attitűd kialakulását, az aktív életmód melletti elköteleződést (Csányi, 2010).

A testnevelés és sport hatása nem csak a külsőségekben jelenik meg, hanem a személyiséget is alakítja. Az egészségfejlesztés mellett kiemelkedő szerepe van a tanulók személyiség fejlesztésében is. A sport érték, értéket teremt, a helyes irányba formálja a személyiséget. Minden tantárgy sajátos eszközeivel, tartalmaival, hatásaival hozzájárul a köznevelés általános céljainak eléréséhez, amely nem más, mint a nevelés végső eredményeként elvárt személyiség formálása (Rétsági, 2014).

A testnevelő a kulcsfigura a testnevelés értékeinek bemutatásában, átadásában (Rétsági & H. Ekler, 2003). Ő nem sportolót nevel, hanem sportolni tudó, sportolni vágyó embert, olyan embert, akinek az életében az élményszerzés, a személyiség fejlesztésének, az egészség megőrzésének fontos eszköze a sport. A testnevelő a lélek és az értelem fejlesztője is. Fontos tudni, hogy a nevelő munkájának sikerét nem csak sporteredményekben kell mérni, hanem a pedagógiai munka adekvát mérőeszközeivel (Bíróné-Nagy, 2004).

Több kutatást is lehetőségem volt elolvasni ezzel a témával kapcsolatosan, amelyekben igencsak megoszolóak voltak a vélemények. Fónai és Dusa (2014) kimutatták tanulmányukban azt, hogy a pedagógusok általánosságban vett státusza a jövedelmi pozíció és a társadalmi presztízis területén is romlik. Kristonné Bakos Magdolna és társai (2007) azt nyilatkozták, hogy a testnevelőknek kell megvívniuk „harcukat” a tantestületben, hogy a testnevelés jelentőségét elismertessék, mással nem pótolható hatását, szerepét az iskola pedagógia programjában megfelelő helyen kezeljék. Elbertné már 1987-ben azt állította a testnevelőkről, hogy a tantestületen belüli presztízsiüket rosszabbnak ítélik meg, mint az kívánatos lenne. Ezzel ellentétben Gergely (2002) általánosan elfogadónak, néhol jónak minősíti a testnevelők mindennapos munkájának minőségét és presztízst. Bognár és társai is arra a megállapításra jutottak 2008-ban, hogy a hiedelmekkel és kutatásokkal ellentétben a testnevelők presztízse jónak tekinthető.

A testnevelés tantárggyal kapcsolatosan már inkább pozitív visszajelzésekkel találtam szemben magam. A diákok többsége szereti a testnevelés órát és szükségesnek találja. Bíróné (2004) vizsgálatai szerint a testnevelés a kedvenc tantárgyak közé sorolható és Báthory (1997) is kifejti, hogy az általános iskolai tanulók körében a testnevelés kedveltség tekintetében kiemelkedik a többi tantárgy közül, ugyanakkor hozzáteszi, hogy ez az életkor előrehaladtával csökken, illetve a fiúknál előkelőbb helyen szerepel, mint a lányoknál.

A Gyergyói – medence rövid ismertetője

1. ábra. Gyergyói – medence térkép.

A Gyergyói – medence (románul: Depresiunea Giurgeului) Romániában, Erdélyben, Hargita megyében, a Görgényi – havasok és a Gyergyói – havasok között, a Maros felső folyásánál fekszik. A Gyergyói – medencét már a XIII. század óta székelyek lakják. Települései közt szerepel Gyergyószentmiklós (utolsó ismert népessége 18.400), Gyergyóditró, Gyergyóremete, Gyergyószárhegy, Gyergyóalfalu, Gyergyócsomafalva, Gyergyóújfalú, Vasláb, Kilyénfalva, Tekerőpatak, Borzont és Marosfő (Wikipédia, 2009).

II. CÉLKITŰZÉS

Kutatásom fő célja, hogy megvizsgáljam milyen a testnevelés tantárgy és a testnevelő tanárok presztízs helyzete a Gyergyói – medencében. Megtudjuk, hogy milyen a tanulók viszonyulása a testneveléshez és testnevelő tanáraikhoz, illetve azt, hogy van-e megkülönböztetés a testnevelés tanár és más tanár megítélése között.

Emellett másodlagos célom a tantárgy népszerűsítése a Gyergyói-medencébe, mivel úgy gondolom, hogy a felnövekvő nemzedék egészségi és edzettségi mutatói egyre rosszabb képet mutatnak számunkra.

H1 – Feltételezem, hogy a megkérdezett testnevelő tanárok és a diákok úgy gondolják, hogy a testnevelés tantárgy státusza alacsonyabb státuszú, mint a többi tantárgynak.

H2 – Feltételezem, hogy a testnevelő tanárok többsége kapott már leértékelő megjegyzéseket a szakmájával kapcsolatban.

III. ANYAG ÉS MÓDSZER

3.1 Vizsgálai személyek

Kutatásomat több nézőpontból szerettem volna megvizsgálni, így tehát a vizsgálat alanyaiként szolgáltak úgy a Gyergyói – medencében dolgozó testnevelő tanárok, mint az itt tanuló diákok is. A tanárok és a diákok számára külön egy – egy kérdőív szolgált.

Tekintettel a jelenlegi helyzetre, online platformon tudtam kitölteni a kérdőíveim a diákokkal és tanárokkal is. Pontosán 416 Gyergyói – medencében tanuló diák töltötte ki a nekik szóló kérdőívem, de sajnos csak 17 testnevelő tanár töltötte ki a körülbelül 25 felkeresett testnevelő tanár közül.

A 416 diák életkora változott egészen a 11 évestől a 19 évesig, ami osztályba nézve azt jelenti, hogy egészen 5. osztálytól 12. osztályos diákok töltötték ki a kérdőívem. A diákok átlag életkora $14,90 \pm 2,36$. Azért szerettem volna, hogy általános iskolás és egyaránt középiskolás diákok is részt vegyenek a kutatásomban, mert számos olyan már meglévő kutatást olvastam, hogy szignifikáns eltérés van a testnevelés tantárgy szeretésével kapcsolatosan az általános iskolások és a középiskolások között, így kíváncsi voltam, hogy nálunk, a Gyergyói – medencében is beigazolódik – e ez a tény. A fentebb felsorolt 12 gyergyói település közül 11 különböző településen lakó diákoktól érkezett válasz, amit igencsak jó aránynak tartok. A 416 diákból 253 lány (60,82%) és 163 fiú (39,18%). A kérdőív a diákokhoz testnevelő, vagy más tanáraik, illetve személyes felkeresés által jutottak el.

1. táblázat. Adott vizsgálati minta lakhelye.

Település	Gyakoriság	Százalék
Gyergyószentmiklós	59	14,18
Gyergyószárhegy	99	23,8
Gyergyócsomafalva	89	21,39
Gyergyóalfalu	93	22,36
Gyergyóremete	14	3,37
Tekerőpatak	8	1,92
Gyergyóújfalu	14	3,37
Kilyénfalva	6	1,44
Gyergyóditró	18	4,33
Borzont	8	1,92
Güdüc	8	1,92
Összesen	416	100

A segítségemre lévő 17 Gyergyói – medencében dolgozó testnevelés tanár közül 12 férfi (70,59%) és 5 nő (29,41%) nemű. A legfiatalabb életkorú testnevelő tanár 22 éves, aki tavaly végzett egyetemünkön, míg a legidősebb tanár, pontosabban kettő is 63 éves. A minta átlagéletkora $37,47 \pm 12,87$. Itt a fentebb felsorolt 12 gyergyói település közül 6 különböző településen lakó tanártól érkezett válasz, viszont fontos megemlítenem, hogy sok esetben a lakhely nem fedi az állásának helyszínét. A legtöbb testnevelő tanár, pontosan 6, gyergyószentmiklósi lakos. A 17 tanárból 12 (70,59%) tanít egyaránt általános iskola 0-4. és 5-8. osztályt is, 3 tanár (17,65%) tanít csak középiskolában, illetve 1 tanár (5,88%) tanít csak általános 0-4. osztályt és egy tanár (5,88%) csak általános 5-8. osztályt.

1.1 Kutatási módszer

Leíró kutatást, azon belül keresztmetszeti stratégián alapuló kutatást végeztem, melynek a mérési eszköze két általam összeállított kérdőív. Azért keresztmetszeti kutatás, mert keresztmetszetet vesznek egy adott jelenségről egy adott időben és azt elemzik. A felderítő és leíró kutatások gyakran ilyenek, például az én kutatásom: A testnevelés tantárgy és a testnevelő tanárok presztízs helyzete a Gyergyói – medencében – leírja a testnevelők és a diákok véleményét ebben a régióban.

Mind két kérdőívet mi állítottuk össze, de segítségül vettünk más hasonló témában publikált kutatásokat is. Volt olyan, akit személyesen kerestem fel és kértem segítséget, mint például Prof. Dr. Hamar Pál – t, aki a budapesti Testnevelés Egyetem intézetigazgatója és egyetemi tanára, aki gyorsan válaszolva üzenetemre egyből csatolt is egy segítségemre szolgáló kérdőívet. Az ő kérdőíve mellett a segítségemre szolgált Kristonné – Bakos Magdolna, a

Testnevelés mint tantárgy és a testnevelő tanárok tantestületi megítélése (2007) című kutatása, Kiss Zoltán, a Testnevelés tantárgy iránti attitűdök és a tanításban megjelenő interakciók sajátossága tanító szakos hallgatók körében (2016) című kutatása, és többek között Fintor Gábor, Tanulói nézetek mindennapos testnevelésről észak – alföldi általános iskolákban című kutatása is.

Az első diák február 15.-én töltötte ki a kérdőívet és az utolsó április 1.-én. A diákokhoz szóló kérdőív 21 kérdést tartalmazott, a személyes adatokkal együtt.

Tanárok közül az első tanár február 15.-én töltötte ki a kérdőívet, míg az utolsó március 4.-én. A tanárokhoz szóló kérdőív 39 kérdést tartalmazott, a személyes adatokkal együtt.

IV. EREDMÉNYEK ÉS MEGBESZÉLÉS

Mind két kérdőív esetében, az eredmények kidolgozásában a PSPP programot vettem segítségül, majd a grafikonokat a Microsoft Excel program segítségével készítettem el.

4.1 Diákoknál és tanároknál egyaránt megjelenő kérdések adatfeldolgozása

A következő néhány oldalon azoknak az adatoknak a feldolgozását fogom bemutatni, amelyek megjelennek úgy a tanárokhoz, mint a diákokhoz szóló kérdőívben is.

Az első kérdésem úgy szólt, hogy „*Véleményed szerint a testnevelésnek ugyanaz a státusza (megítélése), mint a többi tantárgynak?*”

Itt a 416 diákból 185 (44,47%) diák válaszolt igennel, vagyis, hogy ugyan az a testnevelés tantárgy megítélése, mint a többi tantárgynak és 231 (55,53%) válaszolt nemmel. Ennél a kérdésnél lefuttattam a Pearson-féle Khi – négyzet – próbát az igen-nem válaszok arányát vizsgálva, a nem, mint független változó tekintetében nem mutatott szignifikáns eltérést $\chi^2(1) = 1.23$, $p = 267$, ennek értelmében úgy a fiúk, mint a lányok hasonló arányban vélekednek a testnevelés tantárgy megítéléséről.

2. táblázat. Testnevelés tantárgy megítélése nemek szerint

Nem	Testnevelés státusza		Összesen
	Igen	Nem	
Férfi	67 41,10%	96 58,90%	163 100%

Nő	118 46,64%	135 53,36%	253 100%
Összesen	185 44,47%	231 55,53%	416 100%

Annak ellenére, hogy nem szignifikáns a különbség kivehető az, hogy több gyerek gondolja azt, hogy a testnevelés tantárgy státusza, megítélése nem ugyan az.

Ezzel ellentétben, a Pearson-féle Khi-négyzet-próba segítségével azt is megtudtuk, hogy az igen-nem válaszok arányát vizsgálva az életkor tekintetében szignifikáns hatást mutatott $\chi^2(8) = 21.58$, $p = 0.006$. Legkisebb százalékban a 11 évesek (29,63%) gondolták azt, hogy a testnevelés tantárgy státusza nem ugyanolyan, mint a többi tantárgyé, de ez a százalék a kor előre haladtával fokozatosan növekedik. Ezt bizonyítja az is, hogy legnagyobb százalékban, viszont a legnagyobb korosztály, a 19 évesek 76,00%-a gondolta úgy, hogy a testnevelés tantárgy megítélése nem egyforma a többi tantárgyéval.

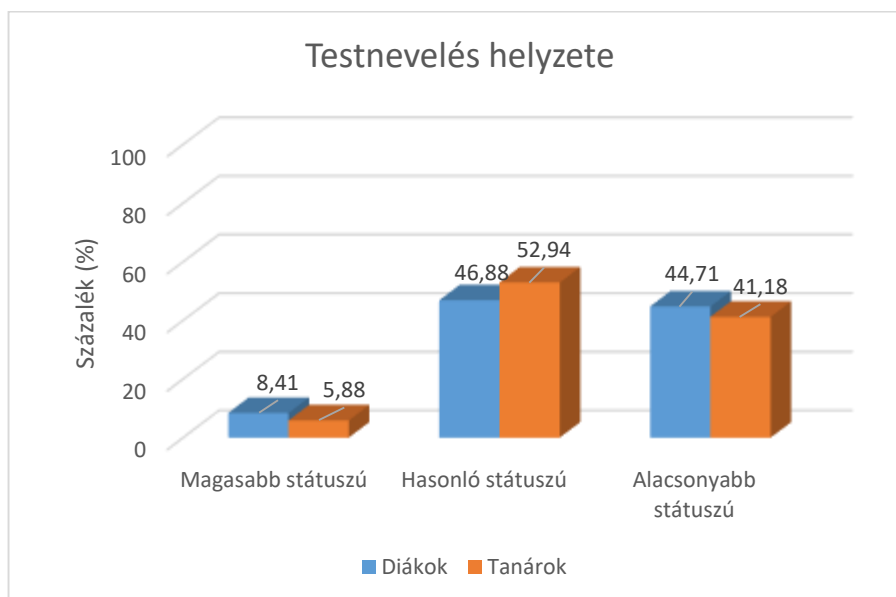
A 17 testnevelő tanár közül 9 testnevelő (52,94%) gondolta azt, hogy ugyan az a testnevelés státusza, és 8 testnevelő (47,06%) úgy gondolta, hogy nem ugyan az. A Pearson-féle Khi-négyzet próba segítségével megtudtuk azt, hogy ugyan úgy, mint a diákoknál, a tanároknál sem található szignifikáns eltérés a nemet tekintve ($\chi^2(1) = 0.48$, $p = 0.490$), viszont itt az életkort ($\chi^2(11) = 12,32$, $p = 0.340$) és a lakhelyet ($\chi^2(5) = 6.30$, $p = 0.278$) tekintve sem volt számottevő különbség. A tanárok véleménye igencsak eltérő.

Ebből a kérdésből még nem tudunk meg olyan sok információt, hiszen a következő kérdés, ami úgy szól, hogy „*Milyen a testnevelés helyzete a többi tantárggyal (például: nyelvórák, matematika stb.) összehasonlítva?*” már több információhoz juthatunk, mivel itt a gyerekek/tanárok konkrétan be kellett jelöljék, hogy szerintük a testnevelés helyzete magasabb, hasonló vagy alacsonyabb státuszú.

A 416 diákból 35 diák (8,41%) gondolta, hogy magasabb státuszú, 195 diák (46,88) gondolta, hogy hasonló státuszú és 186 diák (44,71) gondolta alacsonyabb státuszúnak a többi tantárgynál a testnevelés tantárgyat. A nemeket nézve található szignifikáns eltérés $\chi^2(2) = 13,91$, $p = 0.001$. A fiúk pontosan 14,72%-a gondolta azt, hogy a testnevelés magasabb státuszú mint a többi tantárgy, míg a lányok csupán 4,35%-a gondolta ezt. Ebből azt merem kikövetkeztetni, hogy a fiúk számára a testnevelés tantárgy fontosabbnak mutatkozik, jobban szeretik, mint a lányok. Az életkort tekintve is található szignifikáns hatás $\chi^2(16) = 64.24$, $p = 0.000$. Legnagyobb százalékban a 12 évesek (15,25%) gondolják magasabb státuszúnak, a 11

évesek (81,48%) hasonló státuszúnak, míg a 16 évesek (62,50%) alacsonyabb státuszúnak. A 16 évesek mellett szorosan ott vannak a 17 (62,22%) és 18 (61,54%) éves diákok is. Itt mutatkozik igazán jól meg a szignifikáns eltérés. Míg a legkisebb korosztály, a 11. osztály csupán 7,41%-a tartja alacsonyabb státuszúnak a testnevelés megítélését, addig a nagyobb korosztályok felé haladva fokozatosan nő ez a százalékszám. Emellett a kérdésekre adott válaszok arányait vizsgálva a lakhely, mint független változó vonatkozásaiban is szignifikáns az eltérés $\chi^2(20) = 47.74, p = 0.000$. Legnagyobb mértékben a gyergyóditrói lakosok (83,33%) gondolták alacsonyabb státuszúnak a testnevelés tantárgyat és a gyergyószárhegyi lakosok (17,17%) magasabb státuszúnak.

A tanárok válaszait nézve csupán csak 1 tanár tartotta magasabb státuszúnak a testnevelés órát, 9 tanár hasonlóknak és 7 tanár alacsonyabb helyzetűnek.

2. ábra. *Testnevelés helyzete a többi tantárgyhoz viszonyítva a testnevelők és diákok szerint.*

A fenti ábrából kivehető, hogy a diákok és tanárok hasonló féle képpen vélekedtek ezzel a kérdéssel kapcsolatosan. Annak ellenére, hogy a legnagyobb százalékban a tanárok úgy gondolják, hogy a testnevelés hasonló helyzetű, sajnos közel áll nagyon hozzá az alacsonyabb státuszú válaszlehetőség is és ez pont így van a diákok részéről is. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy sajnos sok tanár és diák gondolja azt, hogy a testnevelés tantárgy nincs egy helyre helyezve a többi tantárggyal. Kíváncsi voltam, hogy van-e különbség aközött a

testnevelő között, aki általános iskolában tanít és aközött aki középiskolában, de nem volt szignifikáns eltérés $\chi^2(6) = 3,55, p = 0,737$.

A következő kérdésem egy nyílt kérdés volt, amit azért szerettem volna, hogy szerepeljen a kérdőívembe, mert úgy gondoltam, hogy jobban beláthatók a gyerekek és tanárok gondolatmenetébe, véleményébe. A kérdés így szólt, ami az előző kérdéshez kapcsolódott: *„Ha az előző kérdésre az volt a válaszod, hogy a testnevelés alacsonyabb státuszú, mint a többi tantárgy, kérlek fejtsd ki röviden, hogy szerinted ez miért van így!”* Erre a kérdésre a gyerekektől 178 válasz érkezett és a tanárok részéről 7 darab. Úgy a 178 válaszból, mint a 7-ből (pontosabban 7-ből 6-szor megjelent ez a válaszokban), a leggyakrabban az a válasz fordult elő, hogy azért gondolják alacsonyabb helyzetűnek, mert nem érettségi tantárgy, nem kell rá tanulni és emiatt nem veszik komolyan a diákok, nem vehető egy kalap alá egy fő tantárggyal. Úgy gondolják, hogy azért is van ez, mert a gyerekek szórakozásképp tekintenek csak a testnevelő órákra, nem veszik komolyan őket.

Néhány szó szerinti válasz a diákoktól:

„A sport fontos, de ugyanakkor úgy gondolom, hogy azért alacsonyabb rendű, mert nem érettségi tantárgy.”

„Fontos a testnevelés, de azért lehet szerintem alacsonyabb státuszú például a nyelvóránál vagy a matematikánál, mert nem kell érettségizni belőle, és akinek nem testneveléssel kapcsolatos elképzelései vannak a jövőjéről, annak nem annyira fontos ez a tantárgy.”

„Általában az a magasabb státuszú tantárgy, amiből többet kell tanulni, több óraszám van hetente, esetleg érettségi tantárgy. A testnevelés a rajz, zenével, vallással együtt szerintem alacsonyabb státuszú.”

„Azért van ez így, mert a testnevelés tantárgy nincs a legfontosabb, az elsődleges órák közé sorolva. Szerintem már ott el van rontva az egész, hogy be van rögzítve a gyerekek, szülők fejébe, hogy testnevelésből úgy sem lehet megbukni, lazára lehet venni, mert úgy sem lesz semmi következménye.”

Néhány szó szerinti válasz a tanároktól:

„Véleményem szerint minden iskola a vizsga tantárgyakra fókuszál inkább, emiatt a többi kissé háttérbe szorul.”

„Sajnos mivel nem vizsgatantárgy és nem érettségiznek belőle a diákok, ezért legtöbbször lenézik és nem tartják fontosnak.”

„Nem vizsgatantárgy. Nincs súlya sem a szülők, sem pedig a gyermekek szemében. És sajnos valamilyen szinten igazuk is van. A gyermekek túlnyomó többségében nem hagy maradandó nyomot a testnevelés órákon többé-kevésbé (sajnos az utóbbi a gyakori) elsajátított tudás.”

A következő kérdésem már kitért a testnevelő tanárookra. Ez a kérdés hasonlóan volt Itt is az előbb már szerepelt válaszok közül lehetett választani.. Azt kérdeztem a kitöltőktől, hogy „*Véleményed szerint Romániában milyen a testnevelő tanárok helyzete a többi tanárhoz viszonyítva?*”

Erre a kérdésre a 416 diákból a legnagyobb számban a „hasonló státuszú” válaszlehetőségre kattintottak, pontosan 323-an, ami 77,64%-ot jelent. Emellett 11 diák (2,67%) gondolta magasabb-, és 82 diák (19,71%) alacsonyabb státuszúnak a testnevelő tanárok helyzetét Romániában.

A nemek közti különbséget nézve a Pearson-féle Khi-négyzet próba itt nem mutatott szignifikáns eltérést, viszont az életkor tekintetében a különbség itt is szignifikáns $\chi^2(16) = 41.63$, $p = 0.000$. A 11 éves korosztályból egy diák se gondolta alacsonyabb státuszúnak a testnevelők helyzetét, míg a legnagyobb, a 19 éves korosztály 44%-a gondolta alacsonyabb helyzetűnek.

3. táblázat. Testnevelő tanárok helyzetének megítélése életkor szerint.

Életkor	Testnevelők helyzete			Összesen
	Magasabb	Hasonló	Alacsonyabb	
11	11,11%	88,89%	0,00%	100%
12	5,08%	83,05%	11,86%	100%
13	0,00%	81,25%	18,75%	100%
14	6,25%	78,13%	15,63%	100%
15	0,00%	87,50%	12,50%	100%
16	0,00%	78,57%	21,43%	100%
17	2,22%	68,89%	28,89%	100%
18	0,00%	71,15%	28,85%	100%
19	0,00%	56,00%	44,00%	100%
Összesen	2,64%	77,64%	19,71%	100,00%

A 17 tanárból egy sem gondolja magasabb státuszúnak szakmájukat mint a többi tanárét, 10-en (58,82%) gondolják hasonló-, és 7-en (41,18%) alacsonyabb helyzetűnek. Sajnos itt is majdnem fele-fele arány jön ki, a testnevelők nagy része gondolja azt, hogy nincsenek úgy megbecsülve, mint a többi tanár. A nemet és az életkort tekintve sem találtam szignifikáns eltéréseket.

Úgy gondoltam, hogy ennél a kérdésnél többen fogják azt válaszolni, hogy a testnevelő tanároknak alacsonyabb a presztízse, így pozitívként ért a sok hasonló státuszú válasz.

A következő kérdés a testnevelő és testnevelés megítélése közötti kapcsolatot vizsgálta, így szólt: *Milyen összefüggés van a testnevelő és a testnevelés megítélése között? (Például ha nem szereted a testnevelő tanárt, akkor a testnevelés óráról is rossz véleménnyel leszel?).* Itt három válaszlehetőség közül választhattak, nincs összefüggés, kevés az összefüggés vagy szoros összefüggés található.

A 416 diákból 101 diák (24,28%) válaszolta azt, hogy szerintük semmi féle összefüggés nem található a tantárok és tantárgya között, vagyis ha valaki nem szereti a tanárt attól még szerethetik a tantárgyat, illetve ha valaki nem szereti a tantárgyat, szeretheti ugyan úgy a tanárt. Ezzel ellentétben összesen 315 diák gondolta azt, hogy valami féle összefüggés van a kettő között, pontosabban 163 diák (39,18%) tartotta úgy hogy kevés az összefüggés, de van és 152 diák (36,54%) gondolta azt, hogy szoros a tanár és a tantárgya közötti összefüggés.

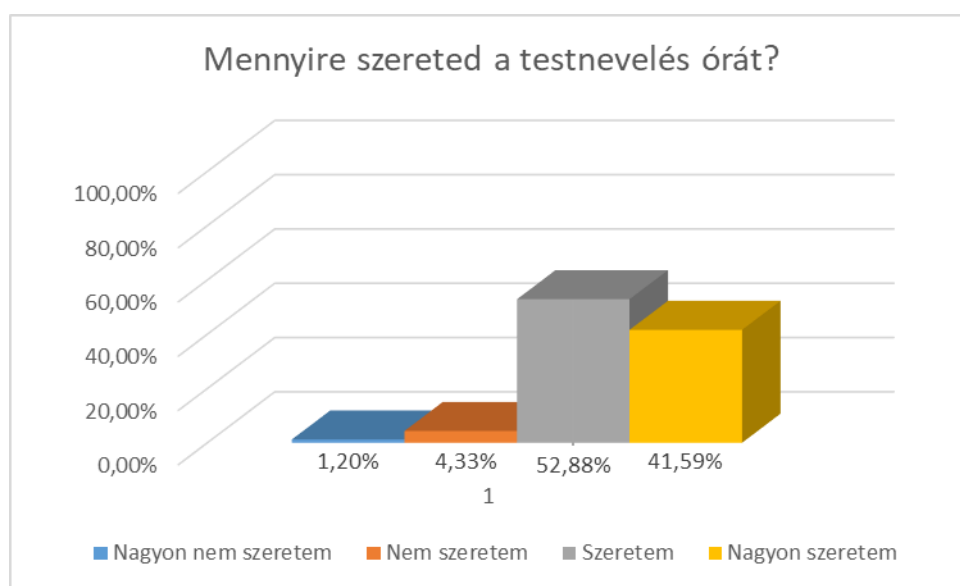
A Pearson-féle Khi-négyzet szerint a nemet tekintve itt sem található szignifikáns eltérés, viszont az életkort ($\chi^2(16) = 50.07, p = 0.000$.) és a lakhelyet ($\chi^2(20) = 38.23, p = 0.008$.) tekintve igen. Legnagyobb százalékban a 12 éves korosztály (38.98%) gondolja azt, hogy nincs semmi féle összefüggés, a 15 éves korosztály (62,50%) gondolja azt, hogy van összefüggés, de csak egy kevés és a 19 éves korosztály (60,00%) gondolja azt, hogy az összefüggés nagyon szoros. Ebben is meglátszik igencsak jól az életkorok közötti más – más gondolkodásmód.

A tanárok 52,94%-a szerint szoros összefüggés található, 17,65% szerint kevés összefüggés, és 29,41% szerint, ami 5 testnevelő tanárt jelent, semmi féle összefüggés nem található. Én a tanároktól arra számítottam, hogy senki nem fog arra jelölni, hogy nincs összefüggés a tanár és a tantárgy megítélése között. Sem az életkor, sem a nem, sem a lakhely alapján nem találtam jelentős eltéréseket. Nagy György úgy tartotta, hogy a tanár iránt érzett ellenszenv illetve rokonszenv áttevődik az általa tanított tantárgyra is (Kristonné-Bakos és mtsi., 2007).

4.2 Diákoknál megjelenő kérdések adatfeldolgozása

A következő két kérdésem az volt, hogy „Általánosságban mennyire szereted a testnevelés órát?” illetve, hogy „Mi a véleményed a testnevelés tantárgynak az iskolai oktatásban betöltött szerepéről?”

Az első kérdésre pozitív visszajelzést kaptunk a diákoktól, mivel a 416 diákból 173 diák azt tette, hogy nagyon szereti a testnevelés órát, illetve 220, hogy szereti. Ezt egy nagyon jó aránynak tartom.

3. ábra. Mennyire szereted a testnevelés órát?

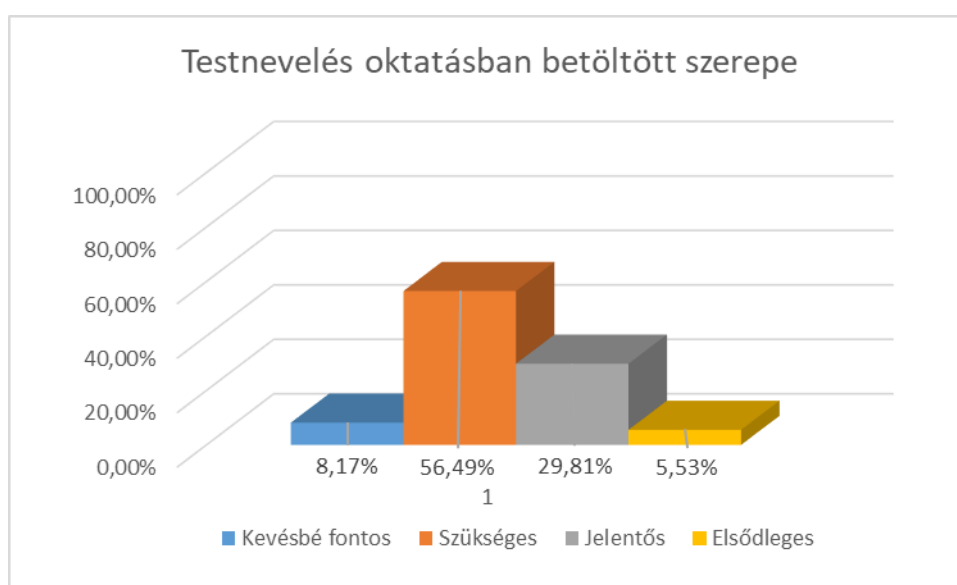
A Pearson-féle Khi-négyet próba segítségével megtudhattuk, hogy a nemek között szignifikáns eltérés van jelen ennél a kérdésnél $\chi^2(3) = 46.60$, $p = 0.000$. A fiúk 61,35%-a válaszolta azt, hogy nagyon szereti a testnevelés órát, míg a lányok csupán 28,85%-a kattintott erre a válaszlehetőségre, illetve a fiúk csupán 0,61%-a nem szereti a testnevelés órát, míg a lányok 6,72%-a.

4. táblázat. Mennyire szereted a testnevelés órát? Nemek közti különbség.

Nem	Nagyon nem szeretem	Nem szeretem	Szeretem	Nagyon szeretem
Férfi	0,61%	0,61%	37,42%	61,35%
Nő	1,58%	6,72%	62,85%	28,85%

Ezt a kérdést össze vettem azzal, a kérdéssel, hogy milyen a testnevelés státusza a többi tantárgyhoz viszonyítva és kaptam összefüggéseket. Azok a diákok akik nagyon szeretik a testnevelés órát, azoknál szignifikánsan több, akik magasabb státuszúnak ítélik meg a testnevelést.

A „Mi a véleményed a testnevelés tantárgynak az iskolai oktatásban betöltött szerepéről?” négy válaszlehetőség közül választhattak a diákok: kevésbé fontos, szükséges, jelentős és elsődleges. Sajnos a diákok 56,49%-a úgy gondolja, hogy a testnevelés tantárgy csak szükséges, 29,81%-a gondolja jelentősnek és csupán 5,53%-a elsődlegesnek.

4. ábra. Testnevelés oktatásban betöltött szerepe.

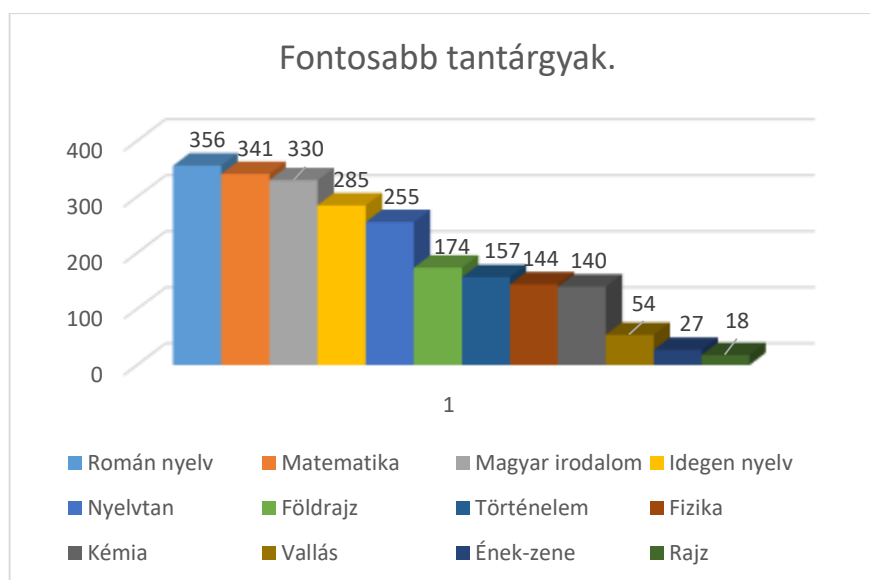
A nemet tekintve az eltérés itt is jelentős $\chi^2(3) = 23,24, p = 0,000$. A lányok 11,07%-a tartja kevésbé fontosnak, míg a fiúk csak 3,68%-a. Ez azt a következtetést vonja maga után, hogy a fiúk jobban szeretik a testnevelés órákat, mint a lányok.

Összefüggést találtam eközött és az előzőleg feltett kérdés között, mivel a válaszadók 60%-a, akik, akik azt válaszolták, hogy nagyon nem szeretik a testnevelés órát, úgy gondolták, hogy az oktatásban betöltött szerepe kevésbé fontos a testnevelés tantárgynak.

A következő 2 kérdésnél már kitértem a testnevelés tantárgy helyzetére a többi tantárgyhoz viszonyítva. Az egyik kérdésnél a gyerekek azokat a tantárgyakat kellett bejelöljék, amelyek szerintük FONTOSABBAK, mint a testnevelés óra, a másik kérdésnél pedig azokat,

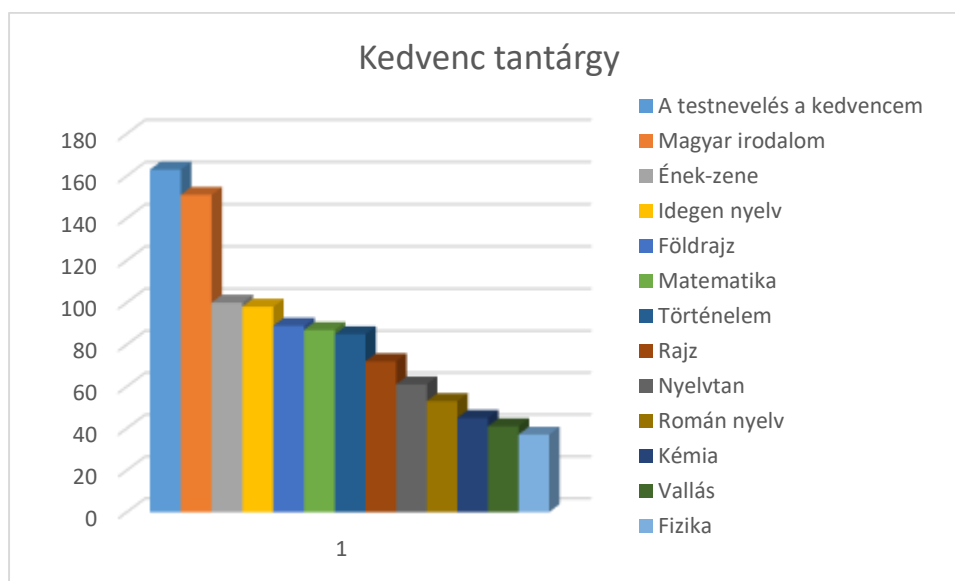
amelyeket JOBBAN SZERETIK, mint a testnevelés órát. A diákok itt 12 tantárgy közül választhattak, a testnevelésen kívül emellett kiszámításra került az is, hogy a gyerekek hány tantárgyat tartanak fontosabbnak/szeretnek jobban, mint a testnevelés tantárgyat.

Legnagyobb arányban, vagyis a válaszadók 16,59%-a úgy gondolta, hogy a testnevelés tantárgynál a 12 közül 5 tantárgy előrébb helyezkedik el fontossági szempontból és 4,57%-a gondolta úgy, hogy csak 1 tantárgy fontosabb, mint a testnevelés. A legnagyobb részben a gyerekek a román órát tartották a legfontosabbnak, pontosan 356 diák jelölte be a 416-ból ezt a tantárgyat, de olyanok is voltak, akik úgy gondolták, hogy a testnevelésnél fontosabb a zene, vallás, rajz órák is.

5. ábra. *Testnevelés tantárgynál fontosabb tantárgyak.*

Arra a kérdésre, hogy hány tantárgyat szeret jobban a diák, igencsak pozitív visszajelzés jött, mivel a 416 válaszadóból 163 (39,18%) azt válaszolta, hogy egyet sem, a kedvenc órája a testnevelés. Második helyen 66 diák tette, hogy ő csupán csak 2 tantárgyat szeret jobban, viszont volt 2 olyan diák is, aki mind a 12 tantárgyat jobban szereti, mint a testnevelést. A testnevelés mellett a dobogón, a kedvenc tantárgyak közé sorolható a magyar irodalom illetve az ének-zene óra is. Kedveltségi szempontból az utolsó helyen a fizika óra áll.

6. ábra. Kedvenc tantárgy.

A következő kérdésben azt kérdeztem a diákoktól, hogy „Ha a testnevelés óra elmarad, szokott neked hiányozni?” Itt 5 válasz lehetőség közül választhattak a diákok egy Likert-skála keretein belül (egyáltalán nem, inkább nem, semleges, inkább igen, teljes mértékben igen). A diákok 32,93%-a azt a választ adta, hogy semleges, viszont utána a legnagyobb százalékban, pontosan 27,16%-ban az inkább igen lehetőséget választották. Ennél a kérdésnél a nem és életkor tekintetében is szignifikáns eltérést találhatunk. A nemet tekintve ($\chi^2(4) = 32,33, p = 0,000$.) a fiúk 34,97%-a, míg a lányok 15,02%-a teljes mértékben hiányolja a testnevelés óra elmaradását, és a fiúk 5,52%-a, míg a lányok 11,07%-a egyáltalán nem hiányolja az óra elmaradását. Az életkort nézve ($\chi^2(32) = 76,66, p = 0,000$.) megfigyelhető, hogy a fiatalabb korosztályok sokkal jobban hiányolja az óra elmaradását, mint az idősebb korosztályok. A 11 évesek 37,04%-a, a 12 évesek 35,59%-a, 13 évesek 39,58%-a hiányolja teljes mértékben az óra elmaradását, míg 17 éveseknek 11,11%-a, a 18 éveseknek csak 11,54%-a és végül a legnagyobb korosztálynak, a 19 éveseknek a 8,00%-a.

A PSPP programban össze vettem ezt a változót azzal, hogy általánosságban mennyire szereti a gyerek a testnevelés órát, hogy lássuk van-e összefüggés a kettő között. Beigazolódott az, hogy a 2 változó között igencsak szoros összefüggések találhatók. Azon gyerekek a 80,00%-a, akik azt tették be, hogy nagyon nem szeretik a testnevelés órát, a hiányzik-e az óra, ha elmarad kérdésre azt válaszolták, hogy egyáltalán nem.

A gyerekek 64,66%-a gondolja úgy, hogy a testnevelést is kell osztályozzák, míg 35,34%-a azt gondolja, hogy testnevelésből nem kellene osztályozás legyen

4.3 Tanároknál megjelenő kérdések adatfeldolgozása

A tanároktól a következő kérdésem, ami igencsak szoros összefüggésben áll a témámmal kapcsolatosan, úgy szólt, hogy „*Ön kapott már leértékelő megjegyzéseket a szakmájával kapcsolatban?*” A testnevelő tanárok 52,94%-a azt mondta, hogy nem kapott még leértékelő megjegyzést és 47,06%-a azt, hogy sajnos már kapott a szakmájával kapcsolatba ilyesfajta megjegyzéseket, amit úgy gondolok, hogy egy igencsak nagy arány. Szomorúnak találom, hogy a kitöltő tanárok szinte felének volt már része ilyesfajta megjegyzésekben. Úgy a nem, mint az életkor tekintetében sem találtam szignifikáns eltérést ennél a kérdésnél. A férfiak 50%-a, nők 60%-a azt válaszolta, hogy kapott már leértékelő megjegyzéseket, ebből azt következtetem ki, hogy a nők egy kicsivel nagyobb arányban kapnak.

A következő kérdésemnél, hogy „*Mi a véleménye a testnevelő tanár megítéléséről a tantestületen belül*” három, a már ismert válaszlehetőségek közül választhattak a tanárok (magasabb, hasonló, alacsonyabb státuszú). Egy tanár se gondolta magasabb státuszúnak a tantestületen belüli testnevelők megítélését, 11,76%-a gondolta alacsonyabb státuszúnak és a tanárok nagy része, pontosan 88,24%-a hasonló státuszúnak ítélte meg. A Parson-féle Khi-négyzet próba segítségével szignifikáns eltérést találtunk a kitöltők nemét nézve $\chi^2(1) = 5,44, p = 0,020$. A nők 60%-a, a férfiak 100%-a hasonló státuszúnak ítélte meg a testnevelők tantestületen belüli megítéltségét, míg a férfiak közül senki, viszont a nők 40%-a alacsonyabb státuszúnak. Ebből kikövetkeztethető, hogy a nők gyakrabban találkoznak ilyen megnyilvánulásokkal.

V. ÖSSZEFOGLALÁS

A kutatás elején feltett két hipotézisem egyike sem igazolódott be. Az elsőnél azt feltételeztem, hogy egyaránt a diákok és a tanárok is úgy gondolják, hogy a testnevelés tantárgy státusza alacsonyabb, mint a többi tantárgyé. Mind a két minta esetében a legnagyobb százalékban az fordult elő, hogy a testnevelés tantárgy státusza hasonló, vagyis körülbelül egy szinten van a többi tantárgyéval. A diákok 46,88%-a és a tanárok 52,94%-a gondolta így, viszont fontos megemlítenem azt, hogy mind két minta esetében szoros volt az állás, mivel a diákok 44,71%-a és a tanárok 41,18%-a úgy gondolta, hogy a testnevelés megítélése alacsonyabb a többi tantárgyhoz viszonyítva. Ha a feltevéssem nem is igazolódott be, attól úgy

gondolom, hogy ez egy nagy arány, aminek kisebbnek kellene lennie. A második feltevésémenél, hipotézisémenél is hasonló volt a helyzet, ami úgy szólt, hogy a testnevelő tanárok többsége kapott már leértékelő megjegyzéseket a szakmájával kapcsolatosan. Állításom ugyan itt sem igazolódott be, viszont az állást nagyon szorosnak találom, mivel a tanárok 52,94%-a nem kapott még leértékelő megjegyzéseket, viszont 47,06%-a már igen. Annak ellenére, hogy állításom nem igazolódott be, nem nyugodtam meg, mivel szerintem nagyon nagy aránynak számítható az, ha a tanárok szinte fele szembesült már ilyesfajta megnyilvánulásokkal. Számomra még ezáltal az eredmény által is az igazolódott be, hogy nincs kellőképp megbecsülve a testnevelő tanári szakma.

Más kutatások és az én kutatásom eredményeit összevetve számos megegyező vélemény, eredmény fedezhető fel. A legtöbb általam olvasott kutatás azt támasztja alá, hogy a kor előre haladtával a testnevelés tantárgy kedveltségi szintje hanyatlik (a 11 évesek 59,26%-a nagyon szereti, míg a 19 évesek már csak 28%-a), de még más kérdéseket tekintve is bebizonyosodott, hogy sok mindenről mennyivel másképp gondolkodnak a kisebb korosztályú diákok, mint a nagyobbak, például a 12 évesek a legnagyobb %-ban azt tartották, hogy magasabb státuszú a testnevelés a többi tantárgyhoz viszonyítva, viszont a kor előre haladtával a leggyakoribb válasz az lett, hogy a testnevelés alacsonyabb státuszú. A kisebb korosztályból egy diák sem gondolta a testnevelők státuszát alacsonyabb helyzetűnek a többi tanárénál, és a 19 évesek majdnem fele, pontosabban 44%-a annak gondolta. Egy másik ilyen megállapítás, ami nálam is beigazolódott az az, hogy a fiúk jobban szeretik, szívesebben járnak testnevelés órára, mint a lányok. Biróné (2004) vizsgálatai szerint, a testnevelés tantárgy a kedvenc tantárgyak közé sorolható, ez szerencsére nálam is beigazolódott, mivel a gyerekek legnagyobb százalékban azt válaszolták, hogy a testnevelés óra a kedvenc tantárgyuk.

Úgy a tanárok, mint a diákok válaszaiból kiderült, hogy ha azt gondolják, hogy a testnevelés tantárgy státusza alacsonyabb, mint a többi tantárgyé, az azért van, mivel nem vizsga tantárgy, nem veszik olyan komolyan se a diákok, sem a szülők.

Összességében elmondhatom, hogy az ebben a régióban élő diákok, illetve testnevelő tanárok is úgy gondolják, hogy a testnevelés tantárgy megítélése hasonló a többi tantárgyéhoz viszonyítva, illetve a testnevelő tanárok presztízs helyzete is hasonló a többi tanárhoz viszonyítva a Gyergyói – medencében.

VI. IRODALOMJEGYZÉK

- Bíróné-Nagy, E. (2004). *Sportpedagógia. Kézikönyv a testnevelés és sport pedagógiai kérdéseinek tanulmányozásához*. Dialóg Campus Kiadó.
- Csányi, T. (2010). A fiatalok fizikai aktivitásának és inaktív tevékenységének jellemzői. *Új Pedagógiai Szemle.*, 115–129.
- Fintor, G. (2016). Tanulói nézetek a mindennapos testnevelésről észak alföldi általános iskolákban. In K. Kovács (Ed.), *Értékteremtő testnevelés* (pp. 24–35). Debreceni Egyetemi Kiadó.
- Fónai, M., & Dusa, Á.-R. (2014). A tanárok presztízsének és társadalmi státuszának változásai a kilencvenes és a kétezres években. *Iskolakultúra.*, 41–49.
- Kiss, Z. (2016). *Testnevelés tantárgy iránti attitűdök és a tanításban megjelenő interakciók sajátossága tanító szakos hallgatók körében*.
- Kovács, K. (2016). *Értékteremtő testnevelés*. Debreceni Egyetemi Kiadó.
- Kristonné-Bakos, M., Szalay, G., Müller, A., & Seres, J. (2007). *Testnevelés, mint tantárgy és a testnevelő tanárok tantestületi megítélése*.
- Makszin, I. (2014). *A testnevelés elmélete és módszertana*. Dialóg Campus Kiadó.
- Náadori, L. (2005). *Edzés, versenyzés címszavakban*. Ludovika Egyetemi Kiadó Nonprofit Kft.
- Rétsági, E. (2014). Mindennapos testnevelés az iskolában. *Élet És Tudomány.*, 1166–1167.
- Rétsági, E., & H. Ekler, J. (2003). Az iskolai testnevelés és sport értékprezentációjáról. *Magyar Sporttudományi Szemle.*, 31–40.
- Szatmári, M. (2006). *A 12-14 éves korú tanulók testnevelés szemlélete egy vizsgálat tükrében*.
- Wikipédia (2009). *Gyergyói-medence*. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Gyergyói-medence>